

IL - En tarmsjukdom hos Lundehundar

Lundehunden beskrivs som en frisk hund. Hälsoproblem och sjukdomar som drabbar andra raser är Lundehundarna vanligtvis förskonade ifrån. Däremot finns det en allvarlig mag- och tarmsjukdom som förkortas IL (intestinal lymfangiectasi) och som drabbar Lundehundar i högre grad än andra raser.

I de dokument som är skrivna om IL står det att ca 10 % av alla Lundehundar drabbas av sjukdomen. Nya siffror visar att det har skett en ökning av IL hos Lundehundar till 30-40 %. Någon menar att mer än 50 % av Lundehundarna drabbas av IL. Detta talar för en oroväckande ökning av sjukdomen under ganska kort tid, kan det verkligen stämma? Samtidigt hävdar många som har haft Lundehund i flera år, en del till och med i flera generationer, att de aldrig har haft IL på sina hundar. Vad beror dessa skiftande uppgifter på? Många frågor behöver utredas men först, vad är IL.

IL innebär deformerade lymkärl i tarmen. Dessa gör det svårt för lymfvätskan att transporteras vidare i blodbanan och den läcker istället ut i kroppen. Lymfvätskan innehåller förutom vätska och slaggämnen, även proteiner, vita blodkroppar och fett som ska vidare till cellerna. När dessa läcker ut i tarmen leder det till proteinförluster, ödem och vätskebildningar i kroppens hålrum. När proteinförlusterna överstiger leverns förmåga att bilda nya proteiner, uppstår hypoalbuminemia. Detta innebär att nivån av albumin i blodet blir för lågt, vilket är ett allvarligt tillstånd. Om hunden inte får rätt behandling kan den dö av detta.

För att hindra ödembildningar behöver man ge dessa hundar en strikt fettfattig kost under det akuta sjukdomsförloppet. Man behöver också kompensera för proteinförlusterna och andra näringsbrister som uppstår i samband med detta. Även fett behöver tillsättas kosten och man har funnit att MCT olja (kokosfett) tas upp direkt via magsäcken utan att belasta de skadade lymfkärlen i tarmen. MCT oljan är därför ett viktigt tillskott i behandlingen av IL. MCT olja ingår för övrigt i behandlingen av IL för människor.

Forskare har funnit två gener som kan vara kopplade till IL. Undersökningen är gjord på 12 hundar varav 7 av dessa hade IL och 5 hade inte IL. Tre av de hundar man undersökte hade inte denna gen, ändå drabbades två av dem av IL. Det har alltså varit svårt att ringa in den faktiska genen/generna. Mer forskning behövs och fler hundar behöver delta för att man ska kunna finna mer exakta resultat. Uppenbart är ändå att det finns en genetisk svaghet hos Lundehundar för IL, eftersom så många i rasen drabbas.

En viktig del i forskningen är att ta reda på hur lymfkärnen hos friska hundar ser ut. Om de är defekta redan från början eller om de blir defekta senare i livet. Alltså om hundarna föds med IL eller om sjukdomen bryter ut pga någon yttre eller inre faktor längre fram i livet. Det ska kapselprojektet bl.a. utreda, vilket innebär att ett antal utvalda hundar ska svälja en kamera som ska filma insidan av tarmen och komma ut den naturliga vägen.

Om det visar sig att lymfkärnen är normala, kan man inte säga att IL är en medfödd defekt. Detta innebär att rasklubbar och uppfödare bör sluta ge råd om en fettsnål dietkost och kolhydratrik dietkost till friska hundar, då en sådan kost skapar näringsbrister och ett försämrat immunförsvar. Om lymfkärnen visar sig vara deformerade, kan man inte heller säga att IL är en medfödd defekt, då sjukdom kan ha uppstått senare i livet som har skadat dessa. I dessa fall bör man se över kosthållningen. Kapselprojektet kommer att ge en viktig vägledning för fortsatta studier och handlingsalternativ.

För mig synes det mest troligt att IL är förvärvad, eftersom många hundar inte visar några symptom på IL. Inte heller finns det några rapporter om att Lundehundarna hade denna sjukdom tidigare. Om IL är förvärvad, vad är det då som utlöser sjukdomen? Här finns olika uppfattningar. En del hävdar att fett utlöser IL, andra att stress gör det och många att båda faktorerna spelar in. Att fett inte kan transporteras vidare i deformerade lymfkärl vet vi, men inte vad som orsakar de deformerade lymfkärnen från början. Att stress kan försvåra ett sjukdomstillstånd vet vi också, men inte på vilket sätt stresshormoner skulle kunna deformera lymfkärl. Tydligt är att varken fett eller stress orsakar IL, men att dessa förvärrar sjukdomstillståndet på hundar som redan har IL.

Eftersom IL har ökat dramatiskt under senare år och det genetiska underlaget förändras mycket långsamt, ser jag det som viktigt att titta på vad i hundarnas miljö som har förändrats mest. Då kommer jag osökt till kostfrågan. Från att ha levt på animaliska proteiner och fetter i tusentals år, utfordras många Lundehundar idag med spannmål som innehåller stora mängder kolhydrater. Kolhydrater omvandlas till glukos/stärkelse i kroppen och irriterar tarmslemhinnan med sin klistriga konsistens. Dessutom är inte hundars matsmältningssystem anpassat för att smälta stora mängder koncentrerade sockerarter, vilket leder till att bukspottkörteln får arbeta för högtryck för att tillverka enzymer som kan smälta dessa.

En del spannmål innehåller dessutom gluten som är ett protein som orsakar irritationer på mag- och tarmslemhinnan, samt vegetabiliska oljor som har gått igenom flera kemiska processer för att få den konsistens de har. Fodren är dessutom i stort sett näringslösa och därför tillsätter man syntetiskt framtagna vitaminer som aldrig kan ersätta näringen direkt från basvaran. Därtill tillkommer alla onaturliga tillsatser som vi inte vet hur de påverkar våra hundars kroppar. Sist men inte minst, tillsätts luktämnen s.k. buljonger, som ska lura hundarna att detta är något annat än det faktiskt är i avsikt att få dem att vilja äta detta hopkok.

Allt fler undersökningar visar att de s.k. vällevnads-sjukdomar som drabbar hundar av alla raser idag i form av allergier, hud- och pälsproblem, mag- och tarmsjukdomar, diabetes, artros mm. kommer från den moderna kosten. Även fortplantningsproblem och störningar i tillväxten förekommer allt mer hos hundar som inte enbart kan förklaras bero på inavel. Om vi hade hört någon för 30, 40, 50 år sedan berätta att hundar på 2000 talet skulle drabbas av detta, skulle vi nog inte tro denna person. Nu blir våra hundar sjuka i en rasande fart. Med tanke på att deras matsmältningssystem är skapat för att ge bästa förutsättningar för överlevnad och har sett likadant ut under många 1000-tals år, kan man inte ändra detta under en mansålder, utan att det får negativa konsekvenser.

Forskning har visserligen visat att hundar som har levt länge med människor, har kunnat anpassa sig till att tåla spannmål bättre. Ändå ökar de kostrelaterade sjukdomarna, vilket talar för att en sådan anpassning tar betydligt längre tid. För Lundehundar som till ganska nyligen levt av fiskrens, slaktavfall, ägg, matrester och en och annan självfångad mus, har förutsättningarna varit annorlunda. De har sannolikt inte kommit lika långt i denna process. En nyligen gjord finsk studie av valpar upp till 6 månader, visar att det räcker att utfodra sin valp med 20% naturliga råvaror (bl. a. råa inälvor) för att undvika att de drabbas av allergier och hudproblem senare i livet. Att ge hunden lite kött och fisk då och då, kan alltså göra stor skillnad för hundens hälsa. (www.helsinki.fi/sv/node/10781)

För att förklara hur jag tänker att ämnen i kosten kan leda till reaktioner i tarmen som skulle kunna deformera lymfkärlen, vill jag nämna glutenintolerans som jämförelse. Gluten är ett protein som kan orsaka allvarliga förändringar i tarmslemhinnan. När detta sker reagerar kroppen genom att aktivera sitt immunförsvar som i sin tur angriper de egna cellerna i tarmslemhinnan och förstör tarmväggen. Det uppstår en s.k. autoimmun reaktion. Detta medför kraftiga smärtor, diarréer och näringsbrist. Hypotetiskt skulle det på motsvarande sätt kunna finnas något i den moderna kosten som aktiverar kroppens immunförsvar att angripa lymfkärlen i tarmen och orsakar IL.

Oavsett vilken utgångspunkt eller bakgrund vi har, är kostfrågan oerhört viktig att ta hänsyn till när vi arbetar för att få friskare hundar. Den är så grundläggande att det blir omöjligt att komma i mål med vårt syfte, om vi inte låter denna också få utrymme i debatten.

Åsa Häggström, 2022-08-29